

У Х В А Л А

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про припинення конституційного провадження у справі за конституційними поданнями Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та 52 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України “Про заходи щодо забезпечення конституційних прав громадян та нормалізації життєдіяльності м. Мукачєвого Закарпатської області”

м. К и ї в
22 червня 2004 року
№ 7-уп/2004

Справа № 1-22/2004

Конституційний Суд України у складі суддів Конституційного Суду України:

Селівона Миколи Федосовича — головуєчий,
Вознюка Володимира Денисовича,
Євграфова Павла Борисовича,
Іващенко Володимира Івановича,
Костицького Михайла Васильовича — суддя-доповідач,
Малинникової Людмили Федорівни,
Мироненка Олександра Миколайовича,
Німченка Василя Івановича,
Пшеничного Валерія Григоровича,
Скоморохи Віктора Єгоровича,
Тихого Володимира Павловича,
Ткачука Павла Миколайовича,
Шаповала Володимира Миколайовича,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційними поданнями Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та 52 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України “Про заходи

щодо забезпечення конституційних прав громадян та нормалізації життєдіяльності м. Мукачєвого Закарпатської області”.

Заслухавши суддю-доповідача Костицького М.В. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та 52 народних депутати України звернулися до Конституційного Суду України з клопотаннями визнати таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), Указ Президента України “Про заходи щодо забезпечення конституційних прав громадян та нормалізації життєдіяльності м. Мукачєвого Закарпатської області” від 25 грудня 2003 року № 1486 (Урядовий кур’єр, 2003 р., 30 грудня) (далі – Указ).

Указом Президент України “у зв’язку з необхідністю вжиття заходів щодо забезпечення конституційних прав жителів міста Мукачєвого, керуючись статтею 102 Конституції України” призначив виконуючого обов’язки Мукачєвського міського голови на період до обрання міського голови в установленому законом порядку.

Суб’єкти права на конституційне подання вважають, що оскільки Конституція України не наділяє Президента України будь-якими повноваженнями щодо органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, то, видаючи Указ, він вийшов за межі конституційно окреслених повноважень. Отже, на їх думку, Указ є таким, що не відповідає Конституції України.

2. У процесі підготовки справи до розгляду на пленарному засіданні Конституційний Суд України отримав письмовий виклад позицій Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства юстиції України, Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування, Асоціації міст України, Української асоціації місцевих і регіональних влад, Асоціації демократичного розвитку і самоврядування України, а також фахівців Національного університету “Острозька академія”, Національного університету внутрішніх справ, Академії муніципального управління, Інституту держави і права імені В.М.Корецького НАН України, Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування Академії правових наук України, юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, економіко-правового факультету Одеського

національного університету імені І.І.Мечникова та голови Печерської районної у місті Києві ради.

Президент України вважає, що “правових чи інших підстав для оцінок та висновків, які містяться у конституційних поданнях народних депутатів України та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, немає. Дії Президента України за особливих умов, які склалися, у повній відповідності з Основним Законом України, виходячи з конституційних повноважень глави держави, призвели до реального утвердження прав громадян, гарантування місцевого самоврядування, а не до їх порушення, як помилково зазначається у поданих документах”.

Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування, розглянувши лист Конституційного Суду України на ім'я Голови Верховної Ради України, дійшов висновку, що Указ є таким, що грубо порушує Конституцію та закони України, позбавляє територіальну громаду міста Мукачівського Закарпатської області права на місцеве самоврядування, оскільки ні Конституція України, ні закони України не передбачають права Президента України втручатися в діяльність органів місцевого самоврядування, зокрема достроково припиняти повноваження посадових осіб місцевого самоврядування, запроваджувати додаткові інститути в його системі, здійснювати призначення на виборні посади місцевого самоврядування.

Позиція Кабінету Міністрів України та Міністерства юстиції України полягає в тому, що оскільки законодавство України має прогалини (зокрема, не передбачено порядку дострокового припинення повноважень міського голови у разі визнання результатів голосування та підсумків виборів недійсними, не визначено, хто у таких випадках повинен виконувати обов'язки міського голови до його обрання у встановленому законом порядку та який орган призначає таку особу), то Президент України як глава держави і гарант додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина (стаття 102 Конституції України) зобов'язаний забезпечувати реальність конституційних положень, стабільність встановленого конституційного ладу, безперешкодне здійснення прав і свобод людини і громадянина, дотримання стабільності, громадянського миру та взаєморозуміння в суспільстві.

У висновках, підписаних керівними особами громадських організацій України, пов'язаних з діяльністю органів місцевого самоврядування, зазначається, що Указ порушує принцип організаційної самостійності суб'єктів місцевого самоврядування, а також суперечить статті 4 Європейської хартії місцевого самоврядування.

Фахівці вищих навчальних закладів та наукових юридичних установ неоднозначні в оцінці положень Указу. Одні стверджують, що Указ сприяв реальному забезпеченню конституційної законності, гарантуванню прав і свобод жителів м. Мукачєвого, другі – що положення Указу не відповідають положенням Конституції України. Треті підкреслюють, що питання призначення виконуючого обов'язки сільського, селищного, міського голови Конституцією та законами України не врегульоване.

Разом з тим більшість фахівців, які надали висновки щодо порушених у конституційних поданнях питань, вважають, що у разі дострокового припинення повноважень міського голови його обов'язки тимчасово може виконувати заступник голови або секретар ради.

3. Дослідження матеріалів справи свідчить про наявність спору стосовно повноважень Президента України призначати виконуючих обов'язки міських голів на період до їх обрання у встановленому законом порядку, що згідно зі статтею 75 Закону України “Про Конституційний Суд України” є підставою для конституційного подання, а отже, для розгляду справи в Конституційному Суді України.

У період підготовки матеріалів справи до розгляду на пленарному засіданні Конституційного Суду України Президент України видав Указ “Про визнання таким, що втратив чинність, Указу Президента України від 25 грудня 2003 року № 1486” (Урядовий кур'єр, 2004 р., 23 квітня), в якому, зокрема, зазначається, що “у зв'язку з проведенням виборів Мукачєвського міського голови визнати таким, що втратив чинність, Указ Президента України від 25 грудня 2003 року № 1486 “Про заходи щодо забезпечення конституційних прав громадян та нормалізації життєдіяльності м. Мукачєвого Закарпатської області”.

За змістом статей 150, 152 Конституції України до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань щодо конституційності лише чинних актів органів, визначених у пункті 1 частини першої статті 150 Основного Закону України. Зокрема, у Рішенні Конституційного Суду України від 14 листопада 2001 року № 15-рп (справа щодо прописки) Конституційний Суд України установив, що “юрисдикція Конституційного Суду України поширюється на чинні нормативно-правові акти”.

Оскільки оспорюваний Указ втратив чинність, конституційне провадження у справі щодо його відповідності Конституції України підлягає припиненню на підставі пункту 3 статті 45 Закону України “Про Конституційний Суд України” – непідвідомчість

Конституційному Суду України питань, порушених у конституційних поданнях.

Виходячи з викладеного та керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 39, 45, 51 Закону України “Про Конституційний Суд України”, § 51 Регламенту Конституційного Суду України, Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Припинити конституційне провадження у справі за конституційними поданнями Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та 52 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України “Про заходи щодо забезпечення конституційних прав громадян та нормалізації життєдіяльності м. Мукачєвого Закарпатської області” у зв’язку з втратою чинності зазначеного Указу.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною і не може бути оскаржена.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

